

Adam Bodnar

III.7065.67.2020.LN

**Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes
Rady Ministrów**

Uprzejmie informuję Pana Premiera, że z niepokojem monitoruję sytuację pensjonariuszy placówek stałego pobytu, szczególnie zagrożonych ryzykiem zachorowania na COVID-19. W placówkach tych przebywają bowiem osoby niesamodzielne z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.

Docierają do mnie sygnały świadczące o tym, że z powodu rozszerzającej się epidemii w niektórych placówkach dochodzi do zagrożenia życia i zdrowia osób w nich przebywających¹. Miejsca te zmagają się nie tylko z rosnącymi przypadkami zakażeń wśród podopiecznych i członków personelu, lecz również z występującą z dnia na dzień potrzebą objęcia kwarantanną całego, bądź znacznej części ich personelu. Pozostali w tych miejscach pracownicy znajdują się na skraju wyczerpania zarówno fizycznego, jak i psychicznego. Sytuację pogarszają dodatkowo problemy z ewakuacją mieszkańców sygnalizowane przez niektóre placówki.² Niestety nie wprowadziliśmy na większą skalę rozwiązań systemowych dotyczących osób potrzebujących codziennego wsparcia, umożliwiających przejście od opieki instytucjonalnej do modelu opieki w społeczności lokalnej.

Dlatego też popieram apel Polskiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, pod którym podpisy złożyło 324 osób i organizacji, skierowany w ostatnim czasie do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy oraz do Pana Premiera, w którym przedstawiono propozycje rozwiązań przeciwdziałających narastaniu kryzysu w działalności takich placówek w warunkach rozszerzającej się epidemii.

¹ DPS w Niedabyli, DPS w Drzewicy, DPS w Tomczycach, DPS w Koszęcinie, DPS w Jakubowicach, DPS w Skarżysku-Kam., Niepubliczny Zakład Opiekuńczo Lecznicy Jaśmin w Starym Goździe, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy przy ul. Bobrowieckiej 9 w Warszawie

² NZOL Jaśmin w Starym Goździe

W moim przekonaniu dotychczasowe działania podejmowane przez Ministra Zdrowia oraz Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, obejmujące w szczególności wydawanie zaleceń i instrukcji, w sytuacjach najbardziej kryzysowych okazują się niewystarczające. Niestety zdarzają się przypadki braku należytego wsparcia organów samorządowych prowadzących placówki, podejmujących w sytuacjach ekstremalnie trudnych działania ratunkowe związane z poddaniem pensjonariuszy placówek kwarantannie lub udzielenia pomocy znaczącej grupie osób zarażonych koronawirusem. Wydaje się, że wciąż niewykorzystane są możliwości udzielania skutecznego wsparcia organom samorządowym przez wojewodów, którzy na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374 ze zm.) uzyskali prawo do wydawania poleceń obowiązujących wszystkie organy administracji rządowej działające w województwie i państwowe osoby prawne, organy samorządu terytorialnego, samorządowe osoby prawne oraz samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej w związku z przeciwdziałaniem COVID-19. Polecenia takie podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

Ważne jest także finansowe wsparcie najmniej zasobnych finansowo gmin i powiatów, na terenie których znajdują się placówki. Warto również na ten cel kierować środki z funduszy unijnych przeznaczonych na walkę z epidemią.

Podstawowe znaczenie ma jednak kwestia dostępu w tych placówkach do testów na obecność wirusa SARS-CoV-2 oraz certyfikowanych środków ochrony osobistej. Testy na obecność koronawirusa nie mogą obejmować tylko osób hospitalizowanych, a wywiad epidemiologiczny i występujące objawy powinny być bezwzględnym wskazaniem do wykonania testu. Ponadto cały personel medyczny, który był w bliskim kontakcie z zarażonymi i który jest potencjalnym roznosicielem koronawirusa, powinien mieć możliwość badania w każdej chwili, aby wykluczyć zagrożenie. Wykonywanie testów jest kluczowe dla obniżenia tempa rozwoju epidemii. Osoba, która nie dowiedziała się, że jest zakażona, może bowiem zarażać innych³. O zwiększenie dostępności testów apeluje też Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)⁴

Dotychczasowe doświadczenia wskazują także na potrzebę uelastycznienia procedur, umożliwiających samorządom odizolowanie mieszkańców zarażonych od mieszkańców bez wirusa. Bez spełnienia tego warunku nie ma możliwości podejmowania działań adekwatnych do skali zagrożeń, istniejących zasobów lokalowych i możliwości personelu. Rozwiązania wymaga problem braku personelu z powodu zarażenia lub kwarantanny,

³ Zob. M. Roser, H. Ritchie, E. Ortiz-Ospina, Coronavirus Disease (COVID-19) – Statistics and Research, <https://ourworldindata.org/coronavirus#testing-for-covid-19>

⁴ Zob. WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 23 March 2020 <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---23-march-2020>

w tym także możliwości korzystania z pracy personelu objętego kwarantanną. Doświadczenia innych krajów wskazują, że braki personelu mogą też wynikać z obawy przed zarażeniem.

Pragnę wskazać, że przychyliam się do stanowiska apelujących w kwestii usprawnienia procesu zarządzania kryzysowego i wykorzystania w tym celu potencjału zgromadzonego wokół urzędu Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Powołanie do zespołu zarządzania kryzysowego przedstawicieli resortów zdrowia oraz pracy, inspekcji sanitarnej oraz resortów mundurowych zwielokrotniłoby, jak się wydaje, możliwości podejmowania w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia najbardziej optymalnych i szybkich decyzji oraz ich przekazywanie do wojewodów i organów prowadzących placówki. Możliwe byłoby upowszechnianie przez zespół najlepszych praktyk dotyczących form i metod rozwiązywania sytuacji stwarzających zagrożenia, na jakie napotykają osoby przebywające w placówkach stałego pobytu, w tym związane z izolacją i brakiem dotychczasowych kontaktów z rodziną i innymi osobami. Zespół powinien wypracować takie systemy organizacji pracy personelu lekarskiego, pielęgniarskiego i opiekuńczego, które pozwolą zminimalizować ryzyko transmisji infekcji wirusem SARS-CoV-2.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Premiera o przedstawienie informacji o planowanych działaniach zmierzających do rozwiązania przedstawionych problemów.

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/